Dosarul nr. 2a-3573/24 Judecător: Mămăligă Natalia
2-23009637-02-2a-0609024

D E C I Z I E

25 februarie 2025 mun. *****

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru şi Constantin Roșca

Grefier Victoria Talpă

examinând în ședință publică apelul declarat de Beiu Igor, în cauza civilă la acțiunea Beiu Igor către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției privind repararea prejudiciului moral, împotriva hotărârii Judecătoriei *****, sediul Centru din 24 aprilie 2024, prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă:

La 18 ianuarie 2023, Beiu Igor a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției. A solicitat încasarea din contul Ministerului Justiției prejudiciului moral de 150 000 lei.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 26 ianuarie 2020, agentul constatator Danu Sergiu, cu rea-credință sau în lipsă de competență, a întocmit în privința lui un procesul-verbal cu privire la contravenție, care prin hotărârea irevocabilă a Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 18 martie 2021, a fost declarat nul.

La 2 august 2021 agentul constatator Daniev Vladislav, cu rea-credință sau în lipsă de competență, a întocmit un procesul-verbal ilegal cu privire la contravenție, care prin hotărârea irevocabilă a Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 5 mai 2022 a fost anulat și s-a încetat procesul contravențional.

Mai menționează că agentul constatator Lefter Mihai a întocmit în privința sa procesul-verbal cu privire la contravenție, care a fost anulat prin hotărârea irevocabilă a Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 20 mai 2022. Ulterior, și agentul constatator Savca Valerii a întocmit în privința lui un proces-verbal cu privire la contravenție, însă procesul contravențional a fost încetat prin hotărârea irevocabilă a Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 4 noiembrie 2022.

Subliniază că prin prisma Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, aplicarea sancțiunii pentru comiterea unei contravenții administrative constituie o sancțiune de natură penală. A opinat că cauzarea prejudiciului în urma unei astfel de sancțiuni urmează a fi reparat și este în drept de a pretinde repararea prejudiciului prin prisma prevederilor Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești.

A specificat că cazul său este unul neordinar, iar aplicarea sancțiunilor contravenționale contrar legii de mai multe ori, pe parcursul anilor 2020-2021, i-a provocat stres, neliniște, anxietate, sentimente de neputință, umilință, frustrare și incertitudine de lungă durată. În rezultatul acțiunilor organelor de drept i-au fost provocate suferințe psihice puternice care trebuie considerate ca tortură psihologică conform Convenției împotriva torturii sau tratamentelor inumane sau degradante, conform jurisprudenței CEDO.

Prin urmare, simpla constatare a încălcării săvârșite de organele de urmărire penală și declarațiile părții lezate sunt suficiente pentru a oferi o satisfacție echitabilă.

Prin încălcarea dreptului la prezumția nevinovăției i-a fost cauzat prejudiciu moral pe care îl estimează la suma de 150 000 lei, ce ar prezenta un minim necesar, care i-ar putea aduce o satisfacție echitabilă pentru atragerea ilegal la răspundere și nu este exagerată.

Prin hotărârea Judecătoriei ***** /sediul Centru/ din 24 aprilie 2024, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de către Beiu Igor împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției privind repararea prejudiciului moral.

La 16 mai 2024, Beiu Igor a declarat cerere de apel nemotivată, iar la data de 23 septembrie 2024 cerere de apel motivată, solicitând casarea hotărârii, emiterea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii.

În motivarea apelului declarat s-au indicat aceleași motive de fapt şi de drept din cererea de chemare în judecată, suplimentar, apelantul a menționat că, hotărârea instanței de fond este una vădit ilegală, or, la adoptarea hotărârii contestate instanță de fond a încălcat prevederile art. 386, alin.(1) lit. d) CPC.

Instanța de judecată prin prisma art.12 CPC şi art.6 Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului în continuare- Convenție, urma să aplice în speță dată jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în continuare -Curte, care punctează, că aplicarea sancțiunii pentru comiterea unor contravenții administrative , constituie o sancțiune de natură penală şi cauzarea prejudiciului în urma unei astfel de sancțiuni, urmează a fi reparat. Cu alte cuvinte aplicarea sancțiunii administrative ilegale, potrivit jurisprudenței Curții, constituie atragerea ilegală la răspunderea penală, în concluzie, cauza reclamantului se încadrează perfect în art. 3, 6 al Legii nr.1545 din 25 februarie 1998, adică are dreptul la repararea prejudiciului în temeiul Legii în cauză. Este relevantă decizia Curți Supreme de Justiție în cauza apelantului dos. nr. 2ra-732/09, în care CSJ a aplicat prevederile Legii nr.1545 din 28 februarie 1998 pentru aplicarea sancțiunilor administrație ilegale.

Cât tine de suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral, apelantul o consideră echitabilă, ori aplicarea sancțiunilor administrative vădit ilegale în mai multe rânduri, de fapt constituie tortură psihologică, pentru a nu mai contesta acțiunile ilicite ale organelor de drept, adică violarea art. 3 din Convenție, Curtea acordând pentru astfel de încălcări sume cu mult mai

mari, de cât cea solicitată de mine în cererea de chemare în judecată.

Apelantul Beiu Igor, în ședința instanței de apel, a susținut apelul integral și a solicitat admiterea acestuia în sensul formulat.

Reprezentantul intimatului Ministerul Justiției, Constantin Cachița, în ședința instanței de apel, a solicitat respingerea apelului cu menținerea hotărârii ca legală și întemeiată.

Inspectoratul General de Poliție, în ședința instanței de apel nu s-a prezentat, deși a fost citat în mod legal despre locul, data, ora ședinței de judecată, din care considerente Colegiul în temeiul art.102 alin.(4/1), 379 alin.(2) CPC , a dispus examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Audiind reprezentanții părților, studiind materialele pricinii, Colegiul Civil consideră necesar de a respinge apelul declarat din următoarele considerente.

Potrivit dispozițiilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-i-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În conformitate cu prevederile art.5 alin.(1) CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra

drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Conform art.10 alin.(1) Cod civil persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Potrivit alin.(2) neexercitarea de către persoanele fizice și juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Conform art.11 alin.(1) Cod civil buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

Potrivit alin.(2) al aceluiași articol în special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

Dispozițiile art.12 Cod civil caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se apreciază în mod obiectiv, luând în considerare natura și scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum și uzanțele și practicile pertinente.

În temeiul art.13 alin.(1) Cod civil niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).

Prevederile alin.(2) indică că în cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținând cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.

Alin.(3) indică statuează că dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei alte persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat.

Dispozițiile art.14 alin.(1) Cod civil indică că nici o persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârșit-o sau la care a participat. Alin.(2) stabilește că nici o persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.

În contextul pretențiilor deduse judecării instanța de apel reține că în temeiul art.15 alin.(1) Cod civil apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

În temeiul art.16 alin.(1) Cod civil apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

a) recunoașterea dreptului;

b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;

c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;

d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;

e) impunerea la executarea obligației în natură;

f) autoapărare;

g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial;

h) încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității;

i) rezoluțiunea sau modificarea contractului; j) neaplicarea de către instanța de judecată

a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică; k) alte căi prevăzute de lege.

În temeiul alin.(2) al aceluiași articol metodele de apărare prevăzute la alin.(1) pot fi invocate dacă sânt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.

Din materialele cauzei se constată că, la 26 ianuarie 2020, de către Inspectoratul General al Poliției, a fost întocmit în privința lui Beiu Igor procesul-verbal cu privire la contravenție seria MAI nr.04749883, pentru faptul că, la aceiași dată, ora 12:30, deplasându-se în mun. *****, str. Calea Orheiului, 90, cu automobilul de model „Opel Vectra", a depășit limita de viteză admisă în localitate de 50 km/h, deplasându-se cu 67 km/h, acțiunile reclamantului au fost încadrate conform art.236 alin.(1) Cod contravențional.

Prin hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 16 iunie 2020 contestația contravenientului Beiu Igor a fost respinsă ca neîntemeiată.

Curtea de Apel *****, prin decizia din 15 noiembrie 2020, a admis recursul declarat de Beiu Igor, a casat hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 16 iunie 2020, cu remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță în alt complet de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 18 martie 2021 a fost admisă contestația lui Beiu Igor, s-a declarat nul procesul-verbal seria MAI nr.04749883 din 26 ianuarie 2020 și decizia de sancționare emisă în baza acestuia, cu încetarea procesului contravențional în privința lui Beiu Igor. Hotărârea menționată a devenit definitivă la 5 aprilie 2021 (f.d. 18-22).

Totodată, din actele cauzei rezultă că prin hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 4 noiembrie 2021, menținută prin decizia Curții de Apel ***** din 14 iunie 2022, a fost admisă contestația lui Beiu Igor împotriva deciziei asupra cauzei contravenționale nr. DO1198702 din 9 aprilie 2021, prin care ultimul a fost recunoscut vinovat în comiterea contravențiilor prevăzute la art.236 alin. (2) Cod contravențional. S-a încetat procesul contravențional de acuzare a lui Beiu Igor în comiterea contravențiilor prevăzute la art.236 alin. (2) Cod contravențional din lipsa faptului contravenției. Hotărârea menționată a devenit definitivă la 14 iunie 2022 (f.d.23-24, 30-33).

Prin hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 5 mai 2022 a fost admisă contestația lui Beiu Igor împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție seria/nr. MAI05 303132 din 02.08.2021, întocmit de Inspectoratul Național de Securitate Publică a Inspectoratului General al Poliției, în baza art.236 alin. (2) Cod contravențional și deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale. S-a încetat procesul contravențional pornit în privința lui Beiu Igor pentru săvârșirea faptei contravenționale prevăzute la art.236 alin. (2) Cod contravențional pe motiv că nu există faptul contravenției (f.d.25-26).

Prin hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Ciocana) din 20 mai 2022 a fost admisă contestația lui Beiu Igor împotriva deciziei de sancționare din 15 decembrie 2021, s-a anulat decizia de sancționare din 15 decembrie 2021, emisă de agentul constatator Lefter Mihai din cadrul INSP al DP mun.***** în privința lui Beiu Igor învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art.238 alin.(3) Cod contravențional și s-a încetat procesul contravențional pe motivul lipsei faptului contravenției. Hotărârea menționată a devenit definitivă la 7 iunie 2022 (f.d. 27-29).

Invocând atragerea ilegală la răspundere contravențională, reclamantul Beiu Igor a înaintat în instanța de judecată cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției, reclamantul

Beiu Igor a solicitat încasarea din contul Ministerului Justiției în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 150 000 lei cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești în temeiul Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești.

Fiind învestită cu examinarea prezentei cauze, prima instanță a dispus în favoarea netemeiniciei acțiunii depuse de Beiu Igor.

Pentru a decide astfel instanța de fond a reținut că partea reclamantul nu a prezentat careva probe întru susținerea pretențiilor sale față de copârâți, temei pentru care instanța de judecată a soluționat cauza pe baza celor anexate la dosar.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră că concluzia instanței de fond este una corectă.

În conformitate cu prevederile art.1 al Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul şi condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale şi contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură şi de instanțele judecătorești.

Potrivit dispozițiilor art.2 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 prin acțiuni ilicite se subînțeleg acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravențiile administrative, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau administrative (infracțiuni).

Articolul 3 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, ***este reparabil prejudiciul moral şi material, cauzat persoanei fizice în urma***:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țară, tragerii ilegale la răspundere penală;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum şi în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;

e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

Din dispozițiile enunțate rezultă că trebuie să existe o faptă ilicită, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atragere răspunderea statului.

În temeiul art.6 al aceleiași Legi, ***dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul***

a) devenirii definitive şi irevocabile a sentinței de achitare;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;

c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;

d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Conform prevederilor art.7 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, În cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:

a) salariul şi alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existenţă, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite;

b) pensia sau indemnizația a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal şi ținerii sub arest;

c) averea (inclusiv depunerile bănești şi dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat şi câștigurile aferente) confiscată ori trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum şi averea sechestrată;

d) amenzile percepute ca urmare a executării sentinței judiciare şi cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acțiunile ilicite;

e) sumele plătite de ea pentru asistență juridică;

f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea faţă de aceasta a unor acțiuni ilicite (a maltratării);

g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Conform art.1998 Cod civil, (1) ***Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial***, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

(2) Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Potrivit art.10 aceiași Lege, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea şi în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art.6.

În conformitate cu art.11 alin.(1)-(3) mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare:

a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă;

b) caracterul şi gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală şi la examinarea cauzei penale în instanța de judecată;

c) rezonanța pe care a avut-o în societate informație despre învinuirea persoanei;

d) durata urmăririi penale, precum şi durata examinării cauzei penale în instanţa de judecată;

e) natura dreptului personal lezat şi locul lui în sistemul de valori al persoanei;

f) suferințele fizice, caracterul şi gradul suferințelor psihice;

g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice şi psihice cauzate;

h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Instanța de judecată va determina mărimea compensației şi în baza criteriilor specificate la art.219 alin.(4) Codul de procedură penală.

În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile şi echitabile a prejudiciului moral.

În conformitate cu art. alin.(1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Articolul 2036 alin.(1) şi (2) Cod civil prevăd că în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența şi întinderea prejudiciului patrimonial.

Potrivit dispozițiilor art.2037 Cod civil, (1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire și se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Reparația prejudiciului moral se face şi în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității şi în alte cazuri prevăzute de lege.

Colegiul reține că pentru aplicabilitatea Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală și ale procuraturii și a le instanțelor judecătorești, ***urmează să existe și să fie întrunite cumulativ circumstanțele prevăzute atît de art.3, cît și de art.6 respectiv, normele legale în cauză sunt indispensabile și nu pot fi aplicate separat.***

În acest context, Colegiul atestă că reclamanta prin cererea de chemare în judecată cere repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturi şi ale instanțelor judecătorești în baza Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești.

Colegiul reține că, potrivit prevederilor art. 384 alin. (2) lit. u) Cod contravențional, persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional are dreptul să ceară şi să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională, iar potrivit prevederilor alin. (31) al aceluiași articol, dreptul prevăzut la alin.(2) lit. u) se oferă doar în cazul în care prin hotărâre judecătorească definitivă s-a constatat caracterul ilicit al acțiunilor sau al inacțiunilor autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.

În speță, reclamantul a considerat că este în drept de a înainta acțiunea conform Legii 1545, în temeiul hotărârii nr. 5r-4437/2020 a Judecătoriei *****, sediul Ciocana, din 18.03.2021, prin care s-a admis contestația depusă de Igor BEIU privind anularea deciziei de sancționare şi procesului-verbal nr. MAI04749883 din 26.01.2020,s-a declarat nulitatea procesului-verbal nr. MAI04749883 din 26.01.2020, emis de agentul constatator Sergiu DANU în baza art. 236 alin. (1) Cod Contravențional, cu încetarea procesului contravențional în privința lui Igor BEIU.

Hotărârii nr. 5r-1978/2021 a Judecătoriei *****, sediul Ciocana, din 04.11.2021, prin care s-a admis contestația depusă de Igor BEIU împotriva deciziei asupra cauzei contravenționale nr. DOI 198702 din 09.04.2021, pornite de agentul constatator Valeri SAVCA şi s-a încetat procesul contravențional de acuzare a lui Igor BEIU de comiterea contravenției prevăzute la art. 236 alin. (2) Cod Contravențional, din lipsa faptului contravenitei. Prin Decizia nr. 4r-174 a Curţii de Apel ***** din 14 iunie 2022 s-a respins ca inadmisibil recursul declarat de agentul constatator Valeriu SAVCA din cadrul INSP al IGP MAI, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Hotărârii nr. 5r-7166/2021 a Judecătoriei *****, sediul Ciocana, din 20.05.2022, prin care s-a admis contestația depusă de Igor BEIU împotriva deciziei de sancționare din 15.12.2021, s-a anulat decizia de sancționare din 15.12.2021, emisă de agentul constatator Mihai LEFTER din cadrul INSP al DP mun. *****, în privința Iui Igor BEIU, învinuit de comiterea contravenției prevăzute de art. 238 alin. (2) Cod Contravențional, cu încetarea procesului contravențional, pe motivul lipsei faptului contravenției.

Aşadar urmează să determinăm natura juridică a actelor de dispoziție emise de instanțele de judecată în privința reclamantului, în virtutea căruia pretinde dreptul la reabilitare şi anume dacă intră sau nu sub incidență vreunui caz prevăzut la art. 6 din Legea nr. 1545.

Totodată, Colegiul reține că pentru naşterea dreptului apelantei/reclamantei de a pretinde repararea prejudiciului material sau moral, urmează a fi întrunite anumite condiții

impuse de lege, şi anume prevăzut de lit.d) alin.(1) art.3 al Legii nr.1545 - supunerii ilegale a persoanei la arest administrativ, reținerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanța de judecată, circumstanțe ce nu se atestă din prezenta cauză.

În acest context, reieșind din constatările relatate, Colegiul reține că în speță nu sunt întrunite temeiurile prevăzute la art. 3 şi 6 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, care ar acorda dreptul lui Beiu Igor la repararea prejudiciului conform prezentei legi, or, Beiu Igor nu cade sub incidența Legii 1545 din 25.02.1998.

Concomitent, Colegiul reiterează și prevederile art.118 alin.(1) CPC, conform cărora fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, or, exonerarea arbitrară de sarcina probațiunii afectează conform prevederilor art.art.art.9, 22, 26, 27 CPC legalitatea procesului civil și echitatea procesului în sensul art.6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale.

Astfel, Colegiul civil respinge argumentele apelantului Beiu Igor precum că instanța de fond nu a oferit un răspuns la toate întrebările, formulate de către reclamant, or după cum s-a menționat mai sus reclamantul nu cade sub incidența Legii 1545 din 25.02.1998, deoarece aplicabilitatea Legii 1545 nu poate fi extinsă fiindcă legiuitorul a limitat cazurile în care este posibilă solicitarea reparării prejudiciului material sau moral, aceste cazuri fiind exhaustiv prevăzute de legislator.

Or, conform prevederilor art.3 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii şi ale instanțelor judecătorești, este reparabil prejudiciul moral şi material, cauzat persoanei fizice în urma:

a) ***reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țară, tragerii ilegale la răspundere penală***;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum şi în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;

e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

Totodată, Colegiul reiterează și prevederile art.6 al aceleiași Legi, potrivit cărora dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea şi modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

a) devenirii definitive şi irevocabile a sentinței de achitare;

b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;

c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;

d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) CPP, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații, la caz nefiind întrunite nici una din condiții.

Or, în cazurile contravenționale se poate pretinde la repararea prejudiciului cauzat contravenientului ***în cazul prevăzut de lit.d) alin.(1) art.3 al Legii nr.1545*** - supunerii ilegale a persoanei la arest administrativ, reținerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanța de judecată , circumstanțe ce nu se atestă din prezenta cauză.

Concomitent, Colegiul reiterează și prevederile art.118 alin.(1) CPC, conform cărora fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, or, exonerarea arbitrară de sarcina probațiunii afectează conform prevederilor art.9, 22, 26, 27 CPC legalitatea procesului civil şi echitatea procesului în sensul art.6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale.

În această ordine de idei, Colegiul constată justă concluzia primei instanțe cu privire la respingerea cerinței lui Beiu Igor cu privire la repararea prejudiciului moral pentru acțiunile ilegale ale reprezentanților autorităților publice, care au ca atribuții combaterea infracțiunilor și menținerea ordinii de drept prin care s-a dispus tragerea reclamantei la răspunderea contravențională şi a cerințelor cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată suportate în cauză administrativă, ca fiind subsecvente cerinței de bază.

Fată de cele ce preced şi având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este întemeiată, iar temeiurile invocate de către Beiu Igor sunt lipsite de suport legal, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelul şi de a menține hotărârea primei instanțe.

În acest sens, instanță reține că respectarea principiului preeminenței dreptului constituie una din exigențele unui proces echitabil în sensul art.6 par.(1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale (Roşca c. Moldovei, nr.6267/02 din 22.03.2005, par.24, f.d.28).

Inserat în preambulul Convenției Europene şi Statutul Consiliului Europei, constituind în același timp atât un important impuls la adoptarea Convenției (Golder c. Regatului Unit al Marei Britanii, nr.4451/70 din 21.02.1975, par.34, f.d.30), cât şi parte integrantă a Convenției în conformitate cu prevederile art.31 alin.(2) al Convenției de la Viena, nu poate fi neglijat la soluționarea pricinilor civile potrivit prevederilor art.12 CPC.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) al Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curţii Constituționale, (hotărârea Curţii Constituționale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție şi Legi.

Din considerentele indicate, dat fiind că prima instanță a examinat legal pricina şi a emis o hotărâre legală şi fondată, argumentele contrare ale apelantei fiind nefondate şi combătute integral prin constatările expuse mai sus, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat şi de a menține hotărârea contestată.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Beiu Igor.

Se menține hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Centru) din 24 aprilie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Beiu Igor către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției privind repararea prejudiciului moral

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Curtea Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Roșca

Dosarul:nr.2a-3573/24 Judecător: Mămăligă Natalia

2-23009637-02-2a-0609024

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

25 februarie 2025 mun. *****

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru şi Constantin

Roșca

Grefier Victoria

Talpă

examinând în ședință publică apelul declarat de Beiu Igor, în cauza civilă la acțiunea Beiu Igor către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției privind repararea prejudiciului moral, împotriva hotărârii Judecătoriei *****, sediul Centru din 24 aprilie 2024, prin care acțiunea a fost respinsă,

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de Beiu Igor.

Se menține hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Centru) din 24 aprilie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Beiu Igor către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției privind repararea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Dorin Dulghieru

Constantin Roșca